

ŽMOGIŠKŲJŲ IŠTEKLIŲ BŪKLĖS (STEBĖSENOS) TYRIMO METODIKA

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Žmogiškųjų išteklių būklės stebėsenos statistinio tyrimo metodikoje (toliau – metodika) pateikiama informacija apie statistinio tyrimo (toliau – tyrimas) organizavimą ir atlikimą, aprašomos pagrindinės vartojamos sąvokos, nurodomi naudojami klasifikatoriai, aprašomi taikomi metodai, statistinių duomenų rinkimo bei apdorojimo būdai ir statistinės informacijos pateikimas vartotojams.

2. Tyrimas atliekamas nuo 2018 metų. Rezultatai apima laikotarpį nuo 2010 m. sausio mėn.

II SKYRIUS TIKSLAS

3. Tyrimo tikslas – įvertinti Lietuvos gyventojų užimtumo, švietimo ir darbo rinkos sritis, būklę, kaitą, procesus ir prognozuoti ateities tendencijas, darbo rinkos paklausą ir pasiūlą, siekiant priimti statistine informacija pagrįstus sprendimus. Remiantis šio tyrimo rezultatais, kaip vienu iš šaltinių, Vyriausybės komisija nacionalinei žmogiškųjų išteklių stebėsenai koordinuoti (toliau – Komisija) ir suinteresuotos ministerijos formuoja sprendimus, susijusius su švietimo sistemos pasiūla darbo rinkai (pvz., asmenų priėmimo į profesines ir aukštąsias mokyklas apimtis), žmogiškųjų išteklių pritraukimu iš užsienio (pvz., profesijos, kurioms stebimas darbuotojų trūkumas), darbo ieškančiais asmenimis (pvz., prioritetinės perkvalifikavimo kryptys).

4. Statistiniai rodikliai skaičiuojami/vertinami naudojant administracinius duomenis iš valstybės registrų ir informacinių sistemų.

5. Tyrimo rezultatai teikiami Komisijai ir jos nariams. Tyrimą atlieka ir jo rezultatus viešai skelbia Vyriausybės strateginės analizės centras (toliau – STRATA).

6. Tiriamasis laikotarpis – metai.

III SKYRIUS PAGRINDINĖS SĄVOKOS

7. Tyrime naudojamos šios sąvokos:

7.1. **Apdraustieji asmenys** – fiziniai asmenys, kurie teisės aktų nustatyta tvarka valstybinio socialinio draudimo įmokas moka patys ar (ir) už juos šias įmokas moka draudėjai.

7.2. **Absolventas** – asmuo, aukštojoje mokykloje baigęs bet kokios pakopos (įskaitant profesines studijas) studijų programą ir gavęs aukštojo mokslo kvalifikaciją liudijantį dokumentą.

7.3. **Aukštos kvalifikacijos profesijos darbuotojas** – samdomasis darbuotojas, kurio užimama darbo vieta tiriamuoju laikotarpiu yra priskiriama Lietuvos profesijų klasifikatoriaus (toliau – LPK) 0-3 pagrindinių grupių apimamoms profesijoms, išskirtoms pagal LPK kvalifikacijų lygmenis. Daugumai šių pagrindinių grupių profesijų reikia turėti aukštąjį išsilavinimą arba didelę darbo patirtį.

7.4. **Besimokantysis** – besimokantis asmuo pagal formaliojo švietimo programas, nepriklausomai nuo švietimo lygmens.

7.5. **Darbdavys** – darbuotojus draudžiantis Lietuvos Respublikoje įsteigtas juridinis asmuo, Europos Sąjungos valstybėje narėje įsteigto juridinio asmens padalinys, filialas ar kita organizacinė struktūra, įsteigti Lietuvos Respublikoje.

7.6. **Draudžiamosios pajamos** – visos asmens pajamos, nuo kurių LR valstybinio socialinio draudimo įstatymo nustatyta tvarka priskaičiuotos ir privalo būti įmokėtos valstybinio socialinio draudimo įmokos. Į jas įskaitomas apdraustajam asmeniui apskaičiuotas darbo užmokestis, išėtinės išmokos, kompensacijos už nepanaudotas kasmetines atostogas, taip pat priskaičiuotos ligos, motinystės, tėvystės, motinystės (tėvystės), profesinės rehabilitacijos, ligos dėl nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų išmokos, nedarbo valstybinio socialinio draudimo išmokos ir dalinio darbo išmokos. Neįskaitomos darbdavio mokamos valstybinio socialinio draudimo įmokos.

7.7. **Emigrantai** – asmenys, deklaravę išvykimą iš Lietuvos į kitą valstybę ir nedeklaravę grįžimo ataskaitiniu laikotarpiu.

7.8. **Formalusis profesinis mokymas** – profesinis mokymas, vykdomas pagal formaliojo profesinio mokymo programas, kurias pabaigus suteikiama kvalifikacija ar jos dalis.

7.9. **Grįžę emigrantai** – Lietuvos pilietybę turintys asmenys, prieš ataskaitinio laikotarpio pradžią deklaravę išvykimą iš Lietuvos ir deklaravę sugrįžimą į Lietuvą iš užsienio valstybės bei nedeklaravę išvykimo ataskaitiniu laikotarpiu.

7.10. **Imigrantai** – kitų valstybių piliečiai, kurie ataskaitiniu laikotarpiu gavo Lietuvos Respublikoje išduodamus asmens dokumentus, deklaravo gyvenamąją vietą Lietuvos Respublikos teritorijoje ar kurių civilinės būklės aktai registruoti Lietuvos Respublikos institucijose.

7.11. **Lietuvos gyventojai** – Lietuvos Respublikos piliečiai, asmenys be pilietybės ir kitų valstybių piliečiai, kurie gauna Lietuvos Respublikoje išduodamus asmens dokumentus, deklaruoja gyvenamąją vietą Lietuvos Respublikos teritorijoje ar kurių civilinės būklės aktai registruojami Lietuvos Respublikos institucijose.

7.12. **Neformalusis profesinis mokymas** – profesinis mokymas, vykdomas pagal neformaliojo profesinio mokymo programas, kurias pabaigus suteikiama kompetencija (kompetencijos), kuri (kurios) gali būti pripažįstamos kaip įgyta kvalifikacija ar jos dalis.

7.13. **Nesavarankiškos veiklos asmenų grupė (turintys darbo ar jai prilygintą sutartį)** – asmenys, neturintys savarankiškos veiklos grupei priskiriamo užimtumo statuso ir turintys bent vieną iš šių užimtumo tipų:

7.13.1. asmenys, gaunantys vienkartinės pajamas (asmenys, gaunantys tantjemas; autoriai, sudarę su darbdaviu darbo sutartį, nuteistieji ir dirbantys sveikatinimosi tikslais, sportininkai ir atlikėjai, sudarę su darbdaviu darbo sutartį);

7.13.2. asmenys, esantys vaiko priežiūros atostogose;

7.13.3. samdomieji darbuotojai.

7.14. **Pensinio amžiaus gyventojas** – asmuo, sulaukęs Lietuvos Respublikos socialinio draudimo pensijų įstatyme nustatyto senatvės pensijos amžiaus.

7.15. **Profesija** – visuma darbų, kurių pagrindinės užduotys ar pareigos labai panašios. Asmenys klasifikuojami pagal profesijas, atsižvelgiant į jų santykį su ankstesniu, dabartiniu ar būsimu darbu. Darbai yra klasifikuojami į profesijas, atsižvelgiant į atliekamas ar atliktinas veiklos pobūdį.

7.16. **Registruotas bedarbis** – asmuo nuo 16 metų iki nustatyto senatvės pensijos amžiaus, nedirbantis pagal darbo sutartį arba savarankiškais pagrindais, nestudijuojantis ar nesimokantis, ieškantis darbo ir registruotas Užimtumo tarnyboje.

7.17. **Samdomasis darbuotojas** – asmuo, pagal sutartį su darbdaviu įsipareigojęs dirbti arba eiti tam tikras pareigas pagal darbovietėje nustatytą darbo tvarką ir gaunantis darbo

užmokestį. Prie samdomųjų darbuotojų taip pat priskiriami statutiniai valstybės tarnautojai, valstybės politikai, valstybės pareigūnai ir kiti valstybės tarnautojai.

7.18. Savarankiškos veiklos asmenų grupė – asmenys, neturėję nesavarankiškos veiklos grupei priskiriamų užimtumo statuso ir turėję bent vieną iš šių užimtumo tipų:

7.18.1. savarankiškai dirbantys asmenys, turintys pajamų iš šių tipų veiklos: dirbantys pagal verslo liudijimą, individualios veiklos pažymą, šeimos dalyviai, ūkininkai, ūkininko partneriai;

7.18.2. savarankiškai dirbantys asmenys, turintys pajamų iš šių tipų veiklos: autoriai, nesusiję darbo santykiais; atlikėjai, nesusiję darbo santykiais, sportininkas, nesusiję darbo santykiais; individualių įmonių savininkai, mažųjų bendrijų nariai, tikrųjų arba komanditinių ūkinių bendrijų nariai.

7.19. Savarankiškai dirbantys asmenys – asmenys, užsiimantys veikla, pagal pobūdį ir turinį neturinčia darbo santykiams ar darbo santykiams prilyginamiems teisiniams santykiams būdingo darbą, atliekančių asmenų pavaldumo asmeniui, kurio naudai yra atliekamas darbas, požymio.

7.20. Užsienietis – asmuo, turintis vieną iš šių požymių:

7.20.1. asmuo, kuris Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – SODRA) duomenimis dirba Lietuvoje, tačiau neturi Lietuvos Respublikoje priskiriamo asmens identifikavimo kodo ir į Lietuvą yra atvykęs dirbti su Lietuvos nacionaline viza.

7.20.2. ne Lietuvos pilietis, apie kurį informacija pateikiama Gyventojų registre ir kuris ataskaitiniu laikotarpiu neturėjo emigracijos iš Lietuvos požymio. Tai gali būti Europos Sąjungos piliečiai, užsieniečiai, turintys leidimą nuolatos gyventi Lietuvoje, užsieniečiai, turintys LR ilgalaikio gyventojų leidimą gyventi Europos Sąjungoje.

7.21. Vidinė migracija – Lietuvos gyventojų, deklaravusių gyvenamąją vietą vienoje savivaldybėje, persikėlimas gyventi į naują gyvenamąją vietą šalies viduje ir deklaravimas gyvenamosios vietos kitoje savivaldybėje.

7.22. Vidutinės kvalifikacijos profesijos darbuotojas – samdomas darbuotojas, kurio užimama darbo vieta tiriamuoju laikotarpiu yra priskiriama 4-8 pagrindinėms Lietuvos profesijų klasifikatoriaus grupėms. Šiose grupėse dažniausiai pageidaujamas išsilavinimas yra pagrindinis arba vidurinis.

7.23. Žemos kvalifikacijos profesijos darbuotojas – samdomas darbuotojas, kurio užimama profesija tiriamuoju laikotarpiu yra priskiriama Lietuvos profesijų klasifikatoriaus 9 pagrindinei grupei. Šiai grupei reikalingas pradinis išsilavinimas arba pirma pagrindinio mokymo pakopa.

IV SKYRIUS TEISINIS PAGRINDAS

8. Tyrimą reglamentuoja Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2016 m. vasario 18 d. nutarimo Nr. 162 „Dėl Nacionalinės žmogiškųjų išteklių stebėsenos pagrindų aprašo patvirtinimo“ 6.3.2 punktas.

9. Kiti su tyrimu susiję teisės aktai:

9.1. Lietuvos Respublikos užimtumo įstatymas, patvirtintas 2016 m. birželio 21 d. Lietuvos Respublikos Seimo nutarimu Nr. XII-2470 (12¹ straipsnio 2 dalis);

9.2. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2016 m. gegužės 24 d. įsakymas Nr. V-466 „Dėl nacionalinės žmogiškųjų išteklių stebėsenos pagrindų rodiklių aprašų patvirtinimo“.

V SKYRIUS TAIKOMI KLASIFIKATORIAI

10. Tyrime naudojami klasifikatoriai (skelbiami Oficialiosios statistikos portale osp.stat.gov.lt/klasifikatoriai):

10.1. Ekonominės veiklos rūšių klasifikatorius (EVRK 2 red.), patvirtintas Statistikos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės generalinio direktoriaus 2007 m. spalio 31 d. įsakymu Nr. DĮ-226 „Dėl Ekonominės veiklos rūšių klasifikatoriaus patvirtinimo“;

10.2. Institucinių sektorių ir subsektorių klasifikatorius iš Europos sąskaitų sistemos leidinio, ESS 2010;

10.3. Lietuvos profesijų klasifikatorius (LPK), patvirtintas Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2013 m. kovo 6 d. įsakymu Nr. 4-171 „Dėl Lietuvos profesijų klasifikatoriaus LPK 2012 patvirtinimo“;

10.4. Lietuvos standartizuotas švietimo klasifikatorius švietimo programoms pagal lygius klasifikuoti (LSŠPK), patvirtintas Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2013 m. gruodžio 11 d. įsakymu Nr. V-1232 „Dėl Lietuvos standartizuoto švietimo klasifikatoriaus švietimo programoms pagal lygius klasifikuoti tvirtinimo“;

10.5. Lietuvos švietimo klasifikatorius (LŠK), patvirtintas Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005 m. kovo 31 d. įsakymo Nr. ISAK-520 „Dėl LŠK – Lietuvos švietimo klasifikatoriaus patvirtinimo“ su paskutiniais pakeitimais, padarytais Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2014 m. gruodžio 29 d. įsakymu Nr. V-1267;

10.6. Lietuvos Respublikos administracinių vienetų ir gyvenamųjų vietovių klasifikatorius (LR AVGVK).

VI SKYRIUS TIRIAMOJI VISUMA (POPULIACIJA), ELEMENTŲ APRĖPTIS, VERTINAMI PARAMETRAI

11. Tyrimo populiacija apima gyventojus, juridinius asmenis:

11.1. gyventojų aprėptis: visi Lietuvos gyventojai, nuo 2010 m. sausio mėnesio deklaravę gyvenamąją vietą Lietuvoje, asmenys, deklaravę išvykimą iš Lietuvos, užsieniečiai, kurie gavo pajamas Lietuvoje;

11.2. juridinių asmenų aprėptis: visi Lietuvos juridinių asmenų registre registruoti juridiniai asmenys, kurių teisinis statusas yra „neįregistruotas“ (juridinis asmuo nėra likviduojamas, reorganizuojamas, jam neiškelta bankroto byla ar kita).

12. Vertinami parametrai:

12.1. gyventojų skaičius pagal užimtumo tipus (savarankiškos ir nesavarankiškos veiklos asmenų grupės);

12.2. besimokančių ir studijuojančių asmenų pasiskirstymas pagal amžių, administracinius teritorinius vienetus, išsilavinimą;

12.3. Lietuvos gyventojų vidinė ir tarptautinė migracija pagal išsilavinimą ir švietimo klasifikatoriuje apibrėžtas grupes, darbdavio, buvusio prieš ir po migraciją, ekonominės veiklos rūšis, teritorinius administracinius vienetus, profesijos pavadinimą, emigruojančių ir imigruojančiųjų asmenų skaičius pagal nustatytas skaidymo taisykles;

12.4. vidutinės apdraustųjų draudžiamosios pajamos pagal LPK profesijų pogrupius, juridinių asmenų nuosavybės formas, teritorinius administracinius vienetus;

12.5. į Lietuvą atvykusių gyventi užsieniečių skaičius pagal demografines charakteristikas, užimtumo statusą, draudžiamąsias pajamas;

12.6. absolventų, įsidarbinusių po studijų baigimo pagal LPK profesijas, skaičius;

12.7. darbuotojų pasiskirstymas pagal profesijų grupes, darbdavio ekonominės veiklos rūšis, institucinį sektorių, atsižvelgiant į įmonės nuosavybės formą, teritorinius administracinius vienetus, gyvenvietės tipą;

12.8. juridinių asmenų pasiskirstymas pagal apdraustųjų skaičių, institucinį sektorių, nuosavybės formą;

13. Metiniai statistiniai rodikliai apskaičiuojami remiantis mėnesiniais duomenimis;

14. Daromos prognozės, siekiant nustatyti ateities tendencijas;

15. Statistinė informacija skaičiuojama savivaldybės lygmeniu.

VII SKYRIUS TAIKOMI METODAI

16. Tyrimas atliekamas naudojant administracinius visų duomenų teikėjų registruose esančius duomenis apie fizinius ir juridinius asmenis.

17. Atliekant tyrimą, kuriame naudojami administraciniai duomenys, taikomos skaidymo taisyklės (patvirtintos 9.2 punkte nurodytu švietimo ir mokslo ministro įsakymu), kuriomis remiantis duomenys grupuojami pagal:

17.1. demografinius rodiklius;

17.2. išsilavinimą ir/ar kvalifikaciją;

17.3. informaciją apie darbdavį (draudėją);

17.4. samdomus darbuotojus, dirbančius pagal darbo sutartį, valstybės pareigūnus, politikus, valstybės tarnautojus;

17.5. Ekonominės veiklos rūšių klasifikatorių;

17.6. gyventojų ekonominio aktyvumo statusą.

18. Abiturientų ir absolventų prognostiniai modeliai, kuriais vertinamas moksleivių ar studentų, analizuojamais metais baigiančių mokymo ar studijų programas, skaičius, įvertinami naudojant tiesinio augimo prognozę.

19. Aptikus trūkstamus duomenis (trūkstamos Gyventojų registro eilutės, netinkamai priskirtos arba trūkstamos aukštojo mokslo studijų kryptių klasifikacijos) yra aprašomos galimos trūkumo priežastys ir kokią įtaką tai gali turėti skaičiavimų rezultatams.

VIII SKYRIUS STATISTINIŲ DUOMENŲ ŠALTINIAI, DUOMENŲ SURINKIMAS IR APDOROJIMAS

20. Statistinių duomenų šaltiniai – administraciniai duomenys, kuriuos teikia:

20.1.SODRA. Naudojami duomenys iš Lietuvos Respublikos apdraustųjų valstybiniu socialiniu draudimu ir valstybinio socialinio draudimo išmokų gavėjų registro apie apdraustuosius, jų socialinio draudimo įmokų ir išmokų pradžią ir pabaigą, rūšis, asmens kategorijas, draudžiamąsias pajamas, išmokų dydį, profesijas, draudėjus;

20.2. Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – VMI). Naudojami duomenys iš: Mokesčių mokėtojų registro apie mokesčių mokėtojo registracijos teritoriją (savivaldybę), individualios veiklos pažymą, jų tipus, laikotarpius; Gyventojų pajamų mokesčio informacinės sistemos apie mokesčių mokėtojo pajamas, nuo kurių skaičiuojami mokesčiai ir pajamų rūšis; Integruotos mokesčių informacinės sistemos apie mokesčių mokėtojo verslo liudijimų tipus, laikotarpius ir ekonominės veiklos rūšis;

20.3. Užimtumo tarnyba. Naudojami duomenys iš Lietuvos Užimtumo tarnybos informacinės sistemos apie registruotus bedarbius, statuso keitimo priežastis ir datą, dalyvavimą Užimtumo tarnybos veiklose, registruotų laisvų darbo vietų skaičių;

20.4. Lietuvos statistikos departamentas. Naudojami juridinių asmenų duomenys oficialiosios statistikos tikslams apie juridinio asmens pagrindinę ekonominę veiklą pagal EVRK 2 red., juridinio asmens nuosavybės formą, juridinio asmens institucinį subsektorį;

20.5. Registrų centras. Naudojami duomenys iš: Lietuvos Respublikos gyventojų registro apie gyventojų pilietybes, gyvenamąsias vietas, jų deklaravimo laikotarpius, šeimines padėtis; Juridinių asmenų registro apie juridinio asmens įregistravimo, išregistravimo datas ir teisinės formas;

20.6. Valstybinė ligonių kasa prie Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos. Naudojami duomenys apie suteiktas sveikatos priežiūros paslaugas, įstaigos tipus, savivaldybę;

20.7. Švietimo valdymo informacinės sistemos duomenys apie švietimo sistemos dalyvius pagal švietimo lygmenį;

20.8. Socialinės paramos šeimai informacinės sistemos. Naudojami duomenys apie gyventojų gaunamas socialines išmokas;

20.9. Kiti oficialiosios statistikos darbų programoje nurodyti duomenų šaltiniai.

21. Duomenys, nurodyti 20.1-20.8 punktuose ir naudojami tyrime, yra aprašyti Švietimo valdymo informacinės sistemos nuostatuose, patvirtintuose Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2006 m. lapkričio 17d. įsakymu NR. ISAK-2179 (Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. spalio 10 d. įsakymo Nr. V-1832 redakcija);

22. Dėl administracinių duomenų gavimo (SODROS, Gyventojų registro ir kitų aukščiau paminėtų) kreipiamasi į Nacionalinę švietimo agentūrą.

IX SKYRIUS STATISTINIŲ DUOMENŲ IR STATISTINĖS INFORMACIJOS KOKYBĖS UŽTIKRINIMAS

23. Siekdami užtikrinti statistinių duomenų kokybę, specialistai atlieka pirminių statistinių duomenų analizę, duomenų redagavimą bei duomenų tinkamumo patvirtinimą. Tikrinami klaidų protokolai, įvestų statistinių duomenų išsamumas ir patikimumas. Atliekama agreguotų statistinių duomenų laiko eilučių analizė, ieškoma stebėjimo vienetų (asmenų, įmonių ar kt.), apie kuriuos pateikti ne visi reikalingi duomenys, besidubliuojančių reikšmių, duomenų neatitikimų dėl pasikeitusių klasifikatorių (pvz., pasikeitus studijų kryptių klasifikatoriui, dalis kryptių pasikeičia, dalis lieka ta pati), duomenyse išskirtys yra šalinamos. Radus neatitikimų, susisiekiama su duomenis administruojančiomis institucijomis ir prašoma paaiškinti neatitikimus ar patikslinti duomenis. Aiškinamasi statistinių duomenų nepateikimo priežastis. Trūkumai, kurių neįmanoma pašalinti, yra aprašomi tyrime.

24. Taip pat atliekama statistinių duomenų išsamumo ir patikimumo analizė makroduomenų lygiu, tyrimo statistinius duomenis lyginant su kitų tyrimų, kuriuose naudoti identiški parametrai, Užimtumo tarnybos prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos teikiamos metinės ataskaitos, EBPO užimtumo perspektyvos, Eurobarometro duomenimis.

25. Analizės metu nustatčius skirtumus, kurie gali turėti įtakos galutiniams tyrimo rezultatams, statistinių duomenų teisingumas patikrinamas susisiekus su valstybinėmis institucijomis, renkančiomis šiuos duomenis.

X SKYRIUS STATISTINIŲ DUOMENŲ IR STATISTINĖS INFORMACIJOS KONFIDENCIALUMO UŽTIKRINIMAS IR ASMENS DUOMENŲ TVARKYMAS STATISTIKOS TIKSLAIS

26. Atliekant tyrimą vadovaujamosi Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu 2016/679 „Dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo“ (toliau – BDAR), įtvirtinančiu naują asmens duomenų tvarkymo reglamentavimą ir įsigaliojusiu nuo 2018 m. gegužės 25 d.

27. Užtikrinant asmens duomenų konfidencialumą, tyrime nepateikiami su draudžiamosiomis pajamomis ar įsidarbinimu susiję rodiklių rezultatai, kai asmenų skaičius yra mažesnis nei 4. Praktika naudojama remiantis SODROS nustatytais duomenų viešinimo kriterijais.

28. Siekiant užtikrinti statistinių duomenų konfidencialumą naudojami nuasmeninti ir užkoduoti duomenys.

XI SKYRIUS STATISTINIŲ RODIKLIŲ SKAIČIAVIMO FORMULĖS IR KITI TEORINIAI PAAIŠKINIMAI

29. Tyrime naudojamos formulės, pagal kurias apskaičiuoti rodikliai skaidomi pagal patvirtintas skaidymo taisykles, nurodytas VI skyriaus 14 punkte įvardintame teisės akte.

Pavyzdys:

$$P = \frac{\sum_{i_k=1}^{j_k} \mathbb{1}_{i_k}}{j_k} \cdot 100$$

P – savarankiškai dirbančių asmenų procentinė dalis k grupėje

$\mathbb{1}_{i_k}$ – įgyja reikšmę 1 jei i -tasis išsilavinimą ir/ar kvalifikaciją įgijęs asmuo iš k -tosios grupės dirba savarankiškai, priešingu atveju reikšmė – 0;

j_k – nurodytoje k -tojoje grupėje asmenų, įgijusių išsilavinimą ir/ar kvalifikaciją, skaičius;

k – grupė, susidaranti iš visų galimų pjūvių, nurodytų skaidymo taisyklėse, derinių.

30. Siekiant įvertinti ateities tendencijas ir prognozes, tiems rodikliams, kuriems tikslinga ir aktualu, atsižvelgiant į esamą situaciją ir tyrime nagrinėjamą temą, naudojama tiesinio augimo prognozė.

$$T_t = b_0 + b_1 t$$

$t = 1, 2, \dots, n$;

T_t – tiesinio augimo prognozė priklausoma nuo laiko t ;

t – laikotarpis (skaičiuojamas metais);

b_0 – vertinamas rodiklis pradiniu laikotarpiu;

b_1 – vertinamas rodiklis pasirinktu laikotarpiu.

31. Tyrime taip pat naudojami p lygmens $Q(p)$ kvantilio skaičiavimai:

$$Q(p) = u_i, \text{ jei } i = pn, \text{ priešingu atveju } Q(p) = \frac{u_{i-1} + u_i}{2},$$

čia:

$\{u_1, u_2, \dots, u_n\}$ – surūšiuotos stebėjimų reikšmės (variacinė eilutė);

n – imties dydis;

p – kvantilio lygmuo.

32. Su migracija susijusių rodiklių skaičiavimas:

32.1. Emigrantai – asmenys, ataskaitiniu laikotarpiu (t mėnuo) Gyventojų registre deklaruojant gyvenamosios vietos valstybe Lietuvos Respubliką ir po ataskaitinio laikotarpio ($t+1$

mėnuo) Gyventojų registre deklaruojamą gyvenamosios vietos valstybę ne Lietuvos Respubliką. Emigrantas, deklaruojamas išvykimą, priskaičiuojamas prie metinių emigrantų, jei iki ataskaitinių metų pabaigos jis nedeklaravo grįžimo į Lietuvą.

32.2. Vidinė migracija – asmenys, konkrečiais mėnesiais (t mėnuo) Gyventojų registre deklaruojamą vietą vienoje Lietuvos Respublikos savivaldybėje ir po nustatyto laikotarpio ($t+1$ mėnuo) Gyventojų registre deklaruojamą vietą kitoje Lietuvos Respublikoje savivaldybėje.

32.3. Imigrantai – asmenys, ataskaitiniu laikotarpiu (t mėnuo) Gyventojų registre nedeklaruojamą gyvenamosios vietos valstybę Lietuvos Respublikos ir po ataskaitinio laikotarpio ($t+1$ mėnesių) Gyventojų registre deklaruojamą gyvenamosios vietos valstybę Lietuvos Respubliką. Imigrantas, deklaruojamas atvykimą, priskaičiuojamas prie metinių imigrantų, jei iki ataskaitinių metų pabaigos jis nedeklaravo išvykimo iš Lietuvos.

32.4. Grįžtantys emigrantai – Lietuvos pilietybę turintys asmenys, iki ataskaitinio laikotarpio ($t-1$ mėnuo) Gyventojų registre gyvenamosios vietos valstybę deklaruojamą užsienio valstybę ir ataskaitiniu laikotarpiu (t mėnuo) Gyventojų registre gyvenamosios vietos valstybę deklaruojamą Lietuvos Respubliką.

XII SKYRIUS NAUDOJAMOS KOMPIUTERIŲ PROGRAMOS

33. Suvestinei statistinei informacijai parengti naudojama skaičiuoklė *MS Excel*.

34. Statistiniams duomenims redaguoti naudojami statistinių programų paketai *R*, *MS Excel*.

35. Įverčiams skaičiuoti naudojami statistinių programų paketai *R*, *MS Excel*, *SPSS*

XIII SKYRIUS STATISTINĖS INFORMACIJOS SKLAIDA

36. Statistinė informacija skelbiama interneto svetainėje www.strata.gov.lt ir Oficialiosios statistikos portalu E. bibliotekoje.

37. Žmogiškųjų išteklių būklės stebėsenos leidinys ir ataskaita Vyriausybės komisijai nacionalinei žmogiškųjų išteklių stebėsenai koordinuoti paskelbiamas iki kiekvienų metų balandžio 30 d.

XIV SKYRIUS NAUDOTOS LITERATŪROS SĄRAŠAS

38. Čekanavičius, Vydas; Murauskas, Gediminas. Statistika ir jos taikymai. I knyga (STAT-I, 2016): (interaktyvus skaitmeninis vadovėlis). Vilnius, TEV, 2015. 240 p. ISBN 9789986546931

XV SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

39. Pasikeitus metodikoje nurodytiems teisės aktams, taikomos galiojančių redakcijų nuostatos.

Parengė

Vyriausybės strateginės analizės centro Studijų politikos ir karjeros analizės skyrius

VERTINAMŲ RODIKLIŲ SĄRAŠAS

1. Asmenų, įgijusių išsilavinimą ir (arba) kvalifikaciją Lietuvos Respublikoje, arba įgijusių išsilavinimą ir (arba) kvalifikaciją užsienyje asmenų, kurių kvalifikacija pripažinta Lietuvoje (toliau – įgiję išsilavinimą asmenys), skaičius pagal veiklos pobūdį:

- 1.1. dirbančių samdomą darbą dalis;
- 1.2. dirbančių ir samdomą darbą, ir savarankiškai dalis;
- 1.3. dirbančių savarankiškai dalis;
- 1.4. kurie studijuoja arba mokosi dalis;
- 1.5. kurie studijuoja arba mokosi ir dirba arba samdomą darbą, arba savarankiškai dalis;
- 1.6. turinčių bedarbio statusą dalis;
- 1.7. deklaravusių išvykimą iš Lietuvos dalis;
- 1.8. deklaravusių grįžimą į Lietuvą dalis;
2. Dirbantys, įgiję išsilavinimą asmenys:
 - 2.1. įsidarbinusių asmenų skaičius;
 - 2.2. vidutinis laikotarpis, iki asmenys, nedirbę per studijas arba baigdami mokslus, įsidarbina pirmąkart;
 - 2.3. dirbančių asmenų (išskyrus tuos, kurie studijuoja arba mokosi) pasiskirstymas pagal profesijas (pagal LPK);
 - 2.4. asmenų, kurie dirba ir studijuoja arba mokosi, pasiskirstymas pagal profesijas (LPK);
 - 2.5. dirbančių asmenų pasiskirstymas pagal viešąjį ir privatųjį sektorius;
 - 2.6. asmenų pasiskirstymas pagal deklaruotos gyvenamosios vietos savivaldybę;
 - 2.7. asmenų pasiskirstymas pagal gyvenamosios vietos, nurodytos darbdaviui, savivaldybę;
 - 2.8. dirbančių asmenų pasiskirstymas pagal darbdavio buveinės savivaldybę;
 - 2.9. vidutinės ataskaitinio mėnesio samdomą darbą dirbusių asmenų draudžiamosios pajamos (eurais);
 - 2.10. vidutinės ataskaitinių metų savarankiškai dirbusių asmenų pajamos (eurais);
 - 2.11. mažas pajamas gaunančių asmenų dalis, procentais;
3. Bendrieji rodikliai:
 - 3.1. gyventojų skaičius;
 - 3.2. priimtų samdomų darbuotojų skaičiaus pasiskirstymas;
 - 3.3. darbdavių skaičius;
 - 3.4. gyventojų, turinčių bedarbio statusą, skaičiaus pasiskirstymas;
 - 3.5. deklaravusių išvykimą iš Lietuvos gyventojų skaičiaus pasiskirstymas;
 - 3.6. deklaravusių grįžimą į Lietuvą gyventojų skaičiaus pasiskirstymas;
 - 3.7. dirbančių gyventojų, pakeitusių deklaruotą gyvenamosios vietos savivaldybę, dalis;
 - 3.8. gyventojų, dirbančių toje savivaldybėje, kurioje įgijo išsilavinimą, dalis;
 - 3.9. vidutinis ataskaitinio mėnesio samdomą darbą dirbusių gyventojų draudžiamosios pajamos ir jų pasiskirstymas (eurais);
 - 3.10. samdomų darbuotojų skaičiaus pasiskirstymas viešajame ir privačiame sektoriuose;
 - 3.11. asmenų, dalyvavusių formaliose ir neformaliose mokymo programose, dalis;
 - 3.12. atvykusiųjų užsieniečių skaičius;
4. Juridiniai asmenys:

4.1.samdomų darbuotojų, kurių draudėjai užsiima eksporto veikla, skaičius pagal: pagrindines eksporto rinkas; pagrindines eksporto produktų grupes (CN kodus); lietuviškos/nelietuviškos kilmės eksportą; eksporto dalį bendroje įmonės apyvartoje;

4.2.samdomų darbuotojų, kurių draudėjai kuria inovacijas, skaičius pagal: inovacijų pobūdį; investicijų į inovacijas dydį; patentų registraciją.

5. Vertinamų rodiklių sąrašas atitinka Nacionalinės žmogiškųjų išteklių stebėsenos pagrindų rodiklių aprašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2016 m. vasario 18 d. nutarimu Nr. 162 „Dėl Nacionalinės žmogiškųjų išteklių stebėsenos pagrindų aprašo patvirtinimo“. Rodiklių pasiskirstymas yra pateikiamas pagal skaidymo taisykles, kurios plačiau aprašytos Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2016 m. gegužės 24 d. įsakyme Nr. V-466 „Dėl nacionalinės žmogiškųjų išteklių stebėsenos pagrindų rodiklių aprašų patvirtinimo“ ir šio įsakymo prieduose.